

מסורת הש"ס

- ↑ לעיל מז. נב: לקמן נט.
- ↑ לעיל טו. א) רש"א מ"ו.

◊

הגהות הב"ח

(א) בבשנה שאיני אוכל כ"ל וכן בכל העמוד: (ב) רש"י ד"ה מותר וכו' עד הפסח הס"ד ואח"כ מ"ה אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח אפילו אחר הפסח וכו' מכל מה שעושה:

◊

פירוש הרא"ש

מתני' קונם פירות האלו עלי' ב' אסור בחילופיהן ובגידוליהן. אם חליפין לאתחלה אסור המחליף בדמיון מדרבנן אסרו דמי כל אסורי הגאה וגדולי קונם אסורים כגדולי הקדש והוא הדין אפי' לא אמר אלו דמיון דאמר קונם ולא הזכיר אכילה אסור עלמנו בחילופיהן ואילו דאמר אלו משום דעבי למימר ובגידוליהן דאי אסר דקאמר אלו משום דעבי למימר ובגידוליהן דאי אסר עזמו בכל הפירות מאי נפקא מיניה בגידולין של אלו כללו הכי אסר עזמו בכל הפירות שנעלו אי לא דאמרין בגידולין קודם שהגיעו לכלל פירות: שאני אוכל שאני בועים ב'. דלא אסר עליו אלא אכילה וטעמה מהם: אבל בדבר שאין ורעו בלה. כגון צללים וכיוצא בהם אפילו גדולי גדולין הוו כמו גוף האסור כיון שאין הזרע כלה: קונם מעשה ידיך עלי. אסר כל מה שאי עשה ומכינו לו לאכול ואם נעשה אילן הגידולין אסורין: שאת עושה איני אוכל עד הפסח ב' מותר לאכול ולהתכסות אחר הפסח. שלא אסר על עזמו מעשה ידיה כי אם עד הפסח ולא אמרין עד הפסח קאי כי אם על שאת עושה אצל איסור אכילה וכסוי הוא לעולם: שאת נהנית את לבית אביך עד החג. היה עומד אחר החג ואסר עליה הנאמו עד הפסח אם תלך לבית אחיה עד החג:

רש"י

במתני' **בדבר שזרעו כלה**. בקרקע וגדל כגון חטה וכיוצא בה דהיינו גידולין גמורין: **אצל בדבר שאין זרעו כלה**. כגון השומים והצללים שאינו כלה בקרקע אלא שרבה וגדל בגופו: **אפילו גידולי גידולין אסורין**. דכגופייהו דמו: **מעשה ידיך עלי**. ונתנו לה פירות

בשכר מעשה ידיה הואיל ואמר עלי אסור בחילופיהן וכו' אצל כי אמר שאיני טועם משמע מהן גופן איני טועם הלכך מותר בחילופיהן ובגידוליהן אם זרעו ולמחו: **שאת עושה איני אוכל עד הפסח**. דאמר הכי קונם עלי מה שאת עושה שאיני אוכל ממעשה ידיך עד הפסח או שאמר קונם שאת עושה שאיני מתכסה מכל מלאכתך עד הפסח: **מותר לאחר הפסח**. שהרי לא נדר מכל מה שמעשה אלא עד הפסח (ו): **אפי' אחר הפסח אסור**. לאכול ולהתכסות מכל שעושה לעולם שהרי לא קבע צו זמן: היה עומד בחדר ואמר קונם שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך מעכשיו עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאמו עד הפסח: הלכה

אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח (ו) ^השאת נהנית לי עד הפסח אם הולכת את לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח לאחר

בגידוליהן דמו לאו דוקא באומר אלו דבכל איסורי הגאה נמי אסירי חילופיהן וכיון (להאי או דלמא) דלאו לאו דוקא כי נימא נמי דמשום כוונת הנודר הוא משמע דלאו לאו דוקא דהוא הדין באוסר בכלל דהא רמי ב'ר חמא לא אסתפק באלו אי דוקא אי לאו דוקא יכ לי לומר דלעולם אלו דוקא ואפילו נימא דטעמא משום דחילופיהן בגידוליהן דמו משום דההוא טעמא לא סגי אלא לאסרין על המחליף עזמו אבל לאסרין לאחר לא ומתני' פסיק ותני אסור בחילופיהן ובגידוליהן אפילו החליפין אחר והאי איסורא על כרחיך משום אלו הוא דהא חלופי איסורי הגאה כשהחליפין אחר לא אסירי ורמי ב'ר חמא לעיל הכי קאמר פשיטא לי דכשהחליפין אחר משום אלו מתסר הלכך דוקא נודר אסור אצל מודר לא מיהו הא מיבעיא לי החליפין הוא אי מתסרי חליפין דוקא משום אלו דנימא דדוקא גבי נודר אצל מודר לא כי היכי דאמר כשהחליפין אחר או דלמא נהי דכשהחליפין אחר אסירי דוקא משום אלו כשהחליפין הוא לא לריך אלו דטעמא משום דחילופיהן בגידוליהן דמו לא שאת נודר ול"ש מודר ודקתני תנא אלו משום החליפין אחר נקט ליה דכלאו אלו לא מתסר בחילופיהן. כן נראה לי וכבר כתבתי מזה למעלה [נב:]: **שאי אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן**. דנהי דשאני אוכל שאני טועם מפי' איסורא אפי' הכי לא מתסר בחילופיהן ובגידוליהן דהא כי אכיל חליפין וגידולין לא טעים הנהו פירות דאסר עליה: **בדבר שזרעו כלה שאין זרעו כלה אפי' גידולי גידולין אסורין**. אכולה מתני' קאי. וה"ק מאי דאמרין ברישא אסור בגידוליהן דמשמע דוקא בגידוליהן מתסר אבל בגידולי גדולין שרי הני מיילי בדבר שזרעו כלה דבכי האי גוונא נהי דבגידולין ראשונים מיתסר דאע"ג דליכא מידי ממאי דאסר בגידולין דהא זרעו כלה אפי' הכי גריעי גידולין מחליפין דחליפין נמי אע"ג דלית בהו מידי ממאי דאסר עליה אפי' הכי אסירי מיהו בגידולי גידולין שרי דמיון דגידולין בדבר שזרעו כלה כחליפין דמו כי היכי דחליפי חליפין מותרין כדמוכח לעיל בהשותפין [מו: גבי מכרן וקדש בדמיהן מקודשת ה"נ גידולי גידולין שרי ומש"ה קתני ובגידוליהן דמשמע אצל גידולי גידולין לא משום דמיירי בדבר שזרעו כלה. וכן נמי סיפא דשאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן דוקא בדבר שזרעו כלה אצל דבר שאין זרעו כלה הוה להו דבר שיש לו מתירין כדאמרין בגמרא [נז: וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל [ציה ג:]: **האומר לאסור קונם מעשה ידיך עלי וכו' אסור בחילופיהן ובגידוליהן**. אשמועינן רבותא דמייתד פירותיו של פלוני כי הכא דייחד מעשה ידי אשתו כאומר אלו דמי ומתסר בחילופיהן ובגידוליהן. ולא תקשי לך מעשה ידיה דבר שאין צו ממש הוא דאיכא לאוקמה באומר קונם ידיך למעשיהם אי נמי מעשה ידי אשתו לאחר שמעשה דבר שיש צו ממש הוא. מיהו כתב הרב רבי יונה ז"ל דלא מתסר אלא בכנגד מעשה ידיה שאם אשתו טחנה ואפתה ומכרה לחם להיות מעות שכנגד טחינה ואפיה שלה ודכנגד חטים שלו: **שאי אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן**. בהך סיפא נמי אשמועינן רבותא טפי ממתניתין קמיימא דאע"ג דאמר אלו כיון דאסיק דבוריה שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן דהא מעשה ידי אשתו כאלו דמי וכדכתבינא ואפילו הכי קתני עלה שאני אוכל שאני טועם מותר בחילופיהן ובגידוליהן דשאני אוכל שאני טועם לא מסתמיה דלא מפי' איסורא לגבי חליפין וגידולין כי לא אמר אלו דאדרבה שרי בהו כי אמר אלו משום דבחליפין וגידולין ליכא טעמא דאיסורא הלכך כי אסיק דבוריה שאני אוכל שאני טועם למשריניהו אחא. והיינו רבותא דהאי שאני אוכל דהך מתני' טפי משאני אוכל דמתני' קמיימא דשאני אוכל דרישא לא קאי אאלו וראי' לדבר בפרק הנודר מן המבושל (לעיל דף נב:): בעי למפשט בעיין דשאני אוכל דוקא מדקתני מותר בחילופיהן ובגידוליהן דמשמע הא ביצא מנהן אסור ואם איתא דשאני אוכל דרישא קאי אאלו היכי פשטינן מינה שאני הכא דאמר אלו אלא ודאי כדאמרן: **שאת עושה איני אוכל עד הפסח וכו' מותר לאכול ולהתכסות לאחר הפסח**. דלא מספקינן דלמא עד הפסח קאי על שאת עושה ואיני אוכל לעולם קאמר דאי הכי הוה ליה למימר שאת עושה עד הפסח איני אוכל דקתני סיפא ומדלא קאמר הכי משמע דעד הפסח אאכילה קאי (נמיו) א: **שאת נהנית לי עד הפסח וכו'**. הך מתני' פרישנא לה לעיל בפרק ואלו מותרין (דף טו.) לרב יהודה כדאית ליה ולרב נחמן כדאית ליה: גמ'

הכי: שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג. עומד בחודש אחד לפני הפסח ואמר קונם שלא תהא נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך מעכשיו ועד החג והלכה לפני הפסח אסורה עד הפסח כלומר אם הלכה לבית אחיה:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

ר"ן

נו.

בר א מ"י פ"ה מהל' נדרים הל' יג טוש"ע י"ד סימן רטו סעיף א': **בה** ב מ"י שם הל' יד טוש"ע שם סעי' ב: **בו** ג מ"י שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ג: **בז** ד (מ"י) פ"י מהל' נדרים הל' יב טוש"ע י"ד סימן רכ סעיף כא': **בה** ה מ"י שם סעיף טוש"ע שם סעיף כב:

◊

מוסף רש"י

קונם הן לפי. או קונם הן על פי, אסור בחילופיהן. אם נתחלפו בפירות אחרות ודבר שלא בא לעולם הוא, ובגידוליהן. שנענן והבידלו (ועיל מז.). שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג. כגון דקאי בחדר ואמר קונם תהא הנאמי עליך מאכל ומשקה עד הפסח אם תלכי לבית אביך מכאן עד החג עד סוּטות (לעיל טו.).

◊

תוספות

קונם פירות האלו עלי. ולא גרסי' פירות אלו: אסור בחילופיהן ובגידוליהן. דמיון דהזכיר קונם סתם ולא הזכיר אכילה אסר עזמו בין בחילופיהן בין בגידוליהן: שאני אוכל שאני בועים. לא אסר עזמו אלא בגוף הפירות: בדבר שזרעו בלה. הגידולין הוו בגוף אחר: אבל בדבר שאין זרעו בלה אפילו גידולי גידולין אסורין. כגון צללים שאין הצלל כלה אלא מוסף אחרים עליו הלכך גידולין בגופן: האומר לאשורו קונם מעשה ידיך. פי' אם מעשה לי מאכל אסור בחילופיהן אם הכינו לו מאכל והחליפין בפירות: בגידולין. פי' בגידולי פירות שלקח מן החליפין: שאני בועים מותר בחיליפין. שלא אסר עזמו אלא מהם אצל בדבר שאין זרעו כלה אסור בגידולי גידוליהן ומשכחת לה כגון שנעט אילן או זרע דבר שאין זרעו כלה ומנא שהגידולין אסורין עלהין דהיינו כמו מעשה ידיה והלכך גידולי גידולין אסורין בדבר שאין זרעו כלה אצל בדבר שזרעו כלה הגידולין אסורין וגידולי גידולין מותרין: קונם שאת עושה איני אוכל עד הפסח. ממה שאת עושה ואשמועינן דלא תימא דה"ק איני אוכל מכל מה שמעשה עד הפסח לעולם וכן כולם אשמועינן

עין משפט ונר מצוה